

XXI OLIMPIADA WIEDZY EKONOMICZNEJ

Rok szkolny 2007/2008 Zawody II stopnia (okręgowe) Zestaw z prawidłowymi odpowiedziami

I. Pytanie opisowe o charakterze ogólnym. (0–20 pkt.)

Scharakteryzuj proces oszczędzania gospodarstw domowych oraz czynniki określające wybór formy oszczędzania.

Przykładowy schemat odpowiedzi:

I. Wybrane aspekty teoretyczne:

- a) pojęcie oszczędności gospodarstwa domowego,
- b) wybór międzyokresowy gospodarstwa domowego – oszczędności jako odłożona konsumpcja,
- c) motywy oszczędzania gospodarstw domowych,
- d) główne czynniki determinujące poziom oszczędności gospodarstw domowych,
- e) omówienie mechanizmu powstawania oszczędności na przykładzie wybranych teorii (np. teoria cyklu życia, teoria dochodu permanentnego, funkcja oszczędności w modelu Keynes'a).

II. Wybrane aspekty empiryczne:

- a) przegląd dostępnych dla gospodarstw domowych form oszczędności,
- b) omówienie determinant wyboru form oszczędzania,
- c) problem dywersyfikacji portfela lokat – stopa zwrotu a ryzyko,
- d) analiza rozmiarów i struktury oszczędności gospodarstw domowych w Polsce.

III. Własna ocena i wnioski:

- a) wpływ poziomu oszczędności na kondycję ekonomiczną gospodarstw domowych i sytuację gospodarczą kraju,
- b) ocena przyczyn różnicowania stóp oszczędności gospodarstw domowych,
- c) propozycje pożądaných zmian w strukturze oszczędności gospodarstw domowych w aspekcie mikro- i makroekonomicznym.

II. Pytanie sprawdzające rozumienie artykułu. (za każdą poprawną odpowiedź: 2 pkt.)

Na podstawie załączonego artykułu A. Czuryło pt. *Szara strefa maleje, ale nadal pracuje w niej 10 proc. Polaków* z „Gazety Prawnej” nr 160 (2030) z 20.08.2007 r. odpowiedz na następujące pytania:

1. Oszacuj, o ile zmieniła się liczba pracujących w Polsce pomiędzy 1998 a 2004 r.

Liczba pracujących zmniejszyła się o około 2 054 tys. osób.

2. Na podstawie danych Komisji Europejskiej podaj, w którym państwie szara strefa (mierzona jej udziałem w PKB) jest najmniejsza.

Według danych Komisji Europejskiej najmniejszy udział szarej strefy w PKB odnotowano w Austrii (1,5% PKB).

3. Wymień pięć negatywnych konsekwencji zatrudnienia na czarno dla pracowników.

Przykładowe odpowiedzi:

- brak podstawy prawnej stosunku pracy,
- brak ochrony praw pracownika przewidzianych w kodeksie pracy w zakresie np. czasu pracy, ochrony pracowników młodocianych, prawa do urlopu wypoczynkowego itp.,
- nieopłacanie składek na ubezpieczenia społeczne,
- brak odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy,
- brak prawa do zasiłku chorobowego,
- brak prawa do emerytury, nawet po przekroczeniu wieku emerytalnego, z uwagi na brak okresów składkowych,
- w określonych przypadkach pozbawienie opieki medycznej z powodu nieopłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- sankcje za złamanie przepisów prawa nakładane np. przez urzędy skarbowe oraz Państwową Inspekcję Pracy.

4. Oblicz, ile w 2006 r. wynosiły przychody z nieujawnionych źródeł.

W 2006 r. przychody z nieujawnionych źródeł wyniosły około 114 667 tys. zł.

5. Wymień trzy główne branże, w których najczęściej dochodzi do zatrudnienia na czarno.

- budownictwo (remonty i naprawy ogólnobudowlane),
- rolnictwo (prace w rolnictwie),
- handel (prace w handlu),
- wybrane usługi (opieka nad dzieckiem lub starszą osobą, korepetycje, różne prace domowe).

III. Zadanie sprawdzające umiejętność korzystania z danych statystycznych. (0–10 pkt.)

W tabeli zamieszczono wybrane informacje na temat przeciętnych miesięcznych wydatków na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 1999 i 2006 r.

Grupy wydatków	Kwota		Struktura		Dynamika 2006/1999 (1999=100)
	1999	2006	1999	2006	
Żywność i napoje bezalkoholowe	171 zł	202 zł	32,26%	28,33%	118,13
Odzież i obuwie	34 zł	40 zł	6,42%	5,61%	117,65
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii, wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	136 zł	185 zł	25,66%	25,95%	136,03
Zdrowie, rekreacja i kultura, edukacja	68 zł	100 zł	12,83%	14,03%	147,06
Transport i łączność	66 zł	104 zł	12,45%	14,59%	157,58
Pozostałe wydatki konsumpcyjne	55 zł	82 zł	10,38%	11,50%	149,09
Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne ogółem	530 zł	713 zł	100%	100%	134,53

Źródło: *Budżety gospodarstw domowych w 1999 r.*, „Informacje i Opracowania Statystyczne”, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2000, s. 25; *Budżety gospodarstw domowych w 2006 r.*, „Informacje i Opracowania Statystyczne”, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2007, s. 60.

1. Uzupełnij w tabeli brakujące wartości. Kwoty wydatków na poszczególne grupy towarów i usług konsumpcyjnych należy zaokrąglić do pełnych złotych, natomiast wskaźniki struktury i dynamiki do dwóch miejsc po przecinku.
2. Na podstawie danych z tabeli uzupełnij poniższe zdania (za każdą poprawną odpowiedź: 2 pkt.):
  - a) udział wydatków na zdrowie, rekreację i kulturę oraz edukację w wydatkach na towary i usługi konsumpcyjne ogółem wynosił w 2006 r. **14,03** %,
  - b) wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii oraz wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego w 2006 r. **wzrosły** o **36,03** % w porównaniu z 1999 r.,
  - c) największą dynamikę zanotowano w przypadku wydatków na **transport i łączność**. Wynosiła ona **157,58** %. Wiedząc dodatkowo, że ceny w 2006 r. były wyższe o 27% niż w 1999 r.:
  - d) wydatki na towary i usługi konsumpcyjne ogółem **wzrosły** realnie o **5,93** %,
  - e) wydatki na odzież i obuwie w 2006 r. w cenach z 1999 r. wynosiły **31,5** zł.

IV. Pytania testowe – w każdym pytaniu zaznacz [X] przy jednej prawidłowej odpowiedzi. Za każdą prawidłową odpowiedź na pytanie testowe otrzymujesz 2 pkt. Każda zmiana odpowiedzi w pytaniach testowych traktowana jest jako odpowiedź błędna. Odpowiedzi zaznaczone ołówkiem nie są punktowane. (0–60 pkt.)

1. Gdy spada cena cementu, to wówczas:
  - wzrasta popyt na betoniarki
  - spada cena betoniarek
  - wzrasta wielkość podaży cementu
  - spada wielkość popytu na betoniarki
2. Roman lubi bilard i napoje izotoniczne. Który z poniższych warunków musi być spełniony, aby mógł on osiągnąć maksymalną użyteczność całkowitą?
  - użyteczność całkowita czerpana z obydwu dóbr musi być jednakowa
  - iloczyn użyteczności krańcowej i ceny jednego dobra powinien być równy iloczynowi użyteczności krańcowej i ceny drugiego dobra
  - stosunek użyteczności całkowitej czerpanej z konsumpcji każdego z dóbr do jego ceny powinien być jednakowy dla obu dóbr
  - żadna z powyższych odpowiedzi nie jest prawidłowa
3. Które z poniższych stwierdzeń jest prawdziwe w odniesieniu do pojęcia „dobro publiczne”?
  - koszt krańcowy związany z dostarczeniem dobra publicznego kolejnemu konsumentowi jest bliski zeru
  - każdy konsument dobra publicznego może być w łatwy sposób wykluczony z konsumpcji tego dobra
  - dobra publiczne nie mogą być wytwarzane przez sektor prywatny
  - dobra publiczne są zużywane wyłącznie przez instytucje rządowe (publiczne)
4. Jeżeli funkcja produktu krańcowego znajduje się powyżej funkcji produktu przeciętnego, to funkcja produktu przeciętnego jest:
  - rosnąca
  - stała
  - malejąca
  - nie można tego stwierdzić bez dodatkowych informacji
5. W sytuacji wyboru konsumenta pomiędzy dwoma dobrami jego krzywe obojętności będą liniami prostopadłymi do jednej z osi, gdy:
  - dobra są względem siebie komplementarne
  - dobra są doskonałymi substytutami
  - jedno z dóbr jest dobrem niechcianym
  - jedno z dóbr jest konsumentowi obojętne
6. Zysk przedsiębiorstwa wolnokonkurencyjnego osiąga maksimum, wówczas gdy:
  - utarg krańcowy jest równy kosztowi krańcowemu, a koszt krańcowy rośnie
  - utarg krańcowy jest równy kosztowi krańcowemu, a koszt krańcowy maleje
  - utarg krańcowy wynosi zero
  - przeciętny koszt całkowity osiąga minimum
7. W długim okresie firmy działające na rynku oligopolistycznym mogą:
  - związać się stałymi porozumieniami cenowymi
  - porozumiewać się ze sobą w celu podziału rynków zbytu
  - prowadzić wojny cenowe
  - wszystkie powyższe odpowiedzi są prawidłowe
8. Paradoks zapobiegliwości to zjawisko polegające na:
  - jednoczesnym wzroście oszczędności i inwestycji
  - jednoczesnym spadkiem oszczędności i inwestycji
  - spadku dochodu narodowego zapewniającego równowagę pod wpływem wzrostu skłonności do oszczędzania
  - jednoczesnym zwiększeniu udziału oszczędności mniej ryzykownych w oszczędnościach ogółem i wzroście stopy zwrotu
9. Krzywa Phillipsa obrazuje zależność pomiędzy:
  - stopą inflacji a stopą bezrobocia
  - zapotrzebowaniem na pracę a stopą bezrobocia
  - wielkością luki PKB a stopą bezrobocia przymusowego
  - stopą oprocentowania kredytów inwestycyjnych a stopą bezrobocia

10. Zgodnie z zasadą akceleracji:

- wzrost cen produktów przedsiębiorstwa zwiększa rozmiary jego produkcji
- zmiana popytu konsumpcyjnego powoduje o wiele większą zmianę popytu inwestycyjnego
- wzrost poziomu wynagrodzeń zwiększa presję inflacyjną
- wzrost stopy bezrobocia powiększa deficyt finansów publicznych

11. Bezrobocie frykcyjne związane jest z:

- niedopasowaniem wymagań pracodawców i kwalifikacji siły roboczej
- utrzymywaniem się poziomu wynagrodzeń powyżej poziomu równowagi wyznaczonego przez przecięcie się krzywej popytu i podaży pracy
- wejściem gospodarki w fazę recesji
- poszukiwaniem nowego miejsca pracy w związku ze zmianą miejsca zamieszkania

12. Baza monetarna obejmuje:

- gotówkę w obiegu i rezerwy gotówkowe banków komercyjnych w banku centralnym
- gotówkę w obiegu i depozyty w złotych o terminie zapadalności do 1 miesiąca
- gotówkę w obiegu i depozyty terminowe w złotych i walutach wymiennych o terminie zapadalności do 1 roku
- gotówkę w obiegu oraz wszystkie wkłady w bankach komercyjnych bez względu na ich walutę i termin zapadalności

13. PKB *per capita*:

- pozwala określić rzeczywistą kapitałochłonność gospodarki
- uwzględnia zarówno dochody netto z własności za granicą, jak i produkcję wytworzoną w szarej strefie
- wyliczony według parytetu siły nabywczej pozwala dokonać międzynarodowego porównania jakości życia poszczególnych obywateli
- nie uwzględnia różnic w podziale dochodów w społeczeństwie

14. *Goodwill* to:

- rodzaj postawy kierownika, który chętnie akceptuje pomysły swoich podwładnych
- całokształt wiedzy technicznej przedsiębiorstwa umożliwiający produkcję określonego produktu lub usługi
- zbiór dobrych praktyk w zakresie nadzoru właścicielskiego
- wartość nadwyżki ceny zakupu przedsiębiorstwa ponad wartość jego aktywów netto przy przejściu przedsiębiorstwa

15. Akredytywa to:

- jedna z form rozliczeń bezgotówkowych pomiędzy firmami
- odroczenie spłaty kredytu
- dokument potwierdzający posiadanie zdolności kredytowej przez kredytobiorcę
- forma zabezpieczenia kredytu

16. Osoba przeprowadzająca likwidację podmiotu postawionego w stan likwidacji to:

- syndyk
- komornik
- sędzia komisarz
- windykator

17. Promesa kredytowa to:

- możliwość wydłużenia okresu kredytowania
- zestawienie wysokości rat kredytu wraz z kosztami jego obsługi
- zawieszenie spłaty kredytu w związku ze złą sytuacją kredytobiorcy
- przyrzeczenie udzielenia kredytu przez bank

18. Źródłami dochodów budżetu państwa nie są:

- akcyza na paliwa silnikowe
- cła na importowane wyroby hutnicze
- środki uzyskane ze sprzedaży obligacji skarbu państwa
- opłaty sądowe i skarbowe

19. W Polsce rząd celem pokrycia nieprzewidzianych, bieżących wydatków budżetu państwa może:

- zaciągnąć niskooprocentowany kredyt w Narodowym Banku Polskim
- wstrzymać regulowanie zobowiązań z tytułu wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek do czasu zwiększenia dochodów budżetowych
- wykorzystać całą rezerwę ogólną
- wyemitować skarbowe papiery wartościowe ponad górną pulap zapisany w ustawie budżetowej

20. Wskaż podstawową cechę funduszy inwestycyjnych typu *no load*:

- nie pobierają prowizji od sprzedaży jednostek uczestnictwa
- zawsze osiągają wyniki gorsze od benchmarku
- nie naliczają opłat za zarządzanie aktywami
- są sprzedawane tylko w ofercie prywatnej

21. W strukturze portfela inwestycyjnego otwartych funduszy emerytalnych największy udział mają:

- skarbowe instrumenty dłużne
- akcje
- depozyty bankowe i bankowe papiery wartościowe
- inwestycje w zagraniczne akcje i instrumenty dłużne

22. *Minutes* to:

- okres bezpośrednio poprzedzający ogłoszenie przez FED decyzji o wysokości podstawowych stóp procentowych
- faza składania zleceń na otwarcie sesji w notowaniach ciągłych na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie
- sytuacja na rynku walutowym, kiedy w danym okresie nie zawiera się żadnych transakcji
- zapis dyskusji na posiedzeniu Rady Polityki Pieniężnej

23. Wysoką wartość, którego z poniżej podanych wskaźników można uznać za korzystną z punktu widzenia inwestora giełdowego?

- P/E
- P/CF
- P/BV
- DY

24. Krótka sprzedaż na giełdzie oznacza:

- sprzedaż opcji kupna ze stratą
- zakup i sprzedaż papierów wartościowych w ciągu danej sesji giełdowej
- zamknięcie pozycji w kontrakcie terminowym
- pożyczanie papierów wartościowych w celu ich sprzedaży

25. Na warszawskiej Gieldzie Papierów Wartościowych publikowany jest indeks mWIG40, który:

- obejmuje 40 spółek rynku podstawowego o największej kapitalizacji i najwyższych obrotach
- wyliczany jest dla spółek z sektora mediów o kapitalizacji większej niż 40 mln zł
- zastąpił indeks MIDWIG
- obejmuje 40 spółek o najmniejszej kapitalizacji

26. Działanie firmy Michelin, która przejęła dostawców kauczuku i drutu, można nazwać:

- dywersyfikacją koncentryczną
- integracją pionową wstecz
- integracją pionową w przód
- specjalizacją selektywną

27. Rekrutacja wewnętrzna jest przeprowadzana za pomocą:

- wysyłania pisemnych ofert pracy do wybranych osób zatrudnionych w innych przedsiębiorstwach
- zamieszczania ogłoszeń tylko w mediach o zasięgu krajowym
- rozpatrywania kandydatur tylko wśród zatrudnionych pracowników w danej organizacji
- zlecenia przeprowadzenia naboru przez „łowców głów” (*head hunters*)

28. Outplacement to:

- program pomocy zwalnianym pracownikom najczęściej finansowany przez pracodawcę
- przenoszenie stanowisk pracy z krajów o wysokich kosztach pracy do krajów o niskich kosztach pracy
- zlecenie przetargów wyspecjalizowanym podmiotom zewnętrznym
- organizowanie spotkań integracyjnych w firmach

29. Benchmarking oznacza:

- porównywanie wyników finansowych przedsiębiorstwa z przeciętnymi wynikami dla branży, w której prowadzi ono działalność
- realizowanie strategii przedsiębiorstwa z uwzględnieniem spojrzenia pro jakościowego
- analizę siły oddziaływania dostawców i odbiorców na pozycję rynkową przedsiębiorstwa
- porównywanie procesów i praktyk stosowanych w przedsiębiorstwie w odniesieniu do najsilniejszego konkurenta

30. Przedsięwzięcia o małym udziale w szybko rosnącym rynku według macierzy Boston Consulting Group (BCG) reprezentują:

- „znaki zapytania”
- „gwiazdy”
- „dojne krowy”
- „pieski”

Ocena jury							
Rodzaj pytania	Pytania testowe	Rozumienie tekstu artykułu	Zadanie	Pytanie opisowe			Razem
				Poziom merytoryczny (w tym zgodność z wybranym tematem)	Terminologia i przykłady	Poprawność językowa i struktura odpowiedzi	
Zakres	0–60 pkt.	0–10 pkt.	0–10 pkt.	0–12 pkt.	0–5 pkt.	0–3 pkt.	
Ocena							